

FORSLAG TIL NY

Industripolitisk plattform

INDUSTRIPOLITISK PLATTFORM

Innhold

Forord.....	3
En aktiv industripolitikk	4
Olje, gass og velferd	4
Nye næringer.....	5
Energi.....	7
Omstilling i eksisterende industri.....	8
En del av den globale markedsplass.....	8
Offentlige anskaffelser	10
Fagforeningen og funksjonærens rolle	10
Kompetanse og arbeidstakere i industrien for framtiden.....	11

Forord

Forbundet for Ledelse og Teknikk (FLT) arbeider for medlemmenes interesser. Det betyr å styrke medlemmenes trygghet og sikkerhet i arbeidslivet. Videre betyr det å påvirke utviklingen av samfunnet. Industripolitikken er viktig for forbundet. Noen av de andre sakene vi arbeider for er kompetansepolitikk, attføringssektoren og samferdsel. Denne plattformen handler om industriens vilkår.

FLT ser behovet for utdyping av industripolitikken i en tid hvor endringene i samfunnet skjer raskt. Denne plattformen er en slik utdyping basert på prinsippprogrammet. Utgangspunktet er at det trengs et fellesskap som tar større ansvar for verdiskaping og arbeidsplasser. Vi ønsker at arbeidet skal ta utgangspunkt i den nordiske modellen der staten, næringslivet og fagbevegelsen samarbeider tett. FLT arbeider for arbeidstakernes rettigheter i dette samarbeidet.

Plattformen vil følges opp ved å påvirke politikere, samarbeide med arbeidsgivere og å løfte temaene i samfunnsdebatten. Det vil også omarbeides til en kortversjon med søkelys på politikken.

Ulf Madsen
Forbundsleder FLT

1 En aktiv industripolitikk

2 Norge har en lang og stolt industrihistorie. Fra den industrielle revolusjon til dagens
3 petroleumsindustri, fra tekstilfabrikker til de begynnende batterifabrikkene. Norge har særlig
4 industri knyttet til de sektorene hvor Norge har naturlige fortrinn. Det være seg
5 kraftkrevende industri, marin eller maritim sektor. Norge har en sterk leverandørindustri og
6 prosessindustri.

7 Samfunnet generelt, og industrien spesielt, står overfor stadige utfordringer. Nå er
8 utfordringene muligens større enn noen gang. Klimaendringene truer hele vårt
9 eksistensgrunnlag. Norge må følge de forpliktelsene som er satt i klimapolitikken i
10 samarbeidet med EU. Det å skulle nå klimamålene, stiller store krav til hele næringer og til
11 eksisterende industri.

12 Dersom verden skal stoppe klimaendringene ved 1.5 grader, må industrien gjennom store
13 endringer. Norges utgangspunkt for å klare omstillingen er svært god. Norge har
14 forutsetninger for vekst på områder hvor det er naturressurser, som havvind, fisk, mineraler
15 og skog. Norge har også utvikling innenfor IKT, bioteknologi og kreative næringer. Vi har
16 naturgitt tilgang på fornybar energi. Dette vil være et sterkt konkurransefortrinn for norsk
17 industri. En annen fordel er et godt regulert arbeidsliv og høye krav til HMS. Vi har en
18 arbeidsstokk med høy kompetanse, og som er gode på problemløsning og nye utfordringer.
19 Funksjonærene er viktige i omstillingen. Morgendagens industri skal stå på skuldrene av
20 eksisterende industri. Det må bygges på kompetansen, erfaringen, nettverket og
21 infrastrukturen til de som arbeider i industrien i dag.

22 Det må planer, støtteordninger og rammebetingelser til for å ha en bærekraftig industri.
23 Dette er særlig viktig for å sikre en omstilling av industrien. En aktiv industripolitikk betyr
24 blant annet å utarbeide et veikart fremover for industrien, og en plan for hvordan den
25 eksisterende industrien skal omstilles til lavutslippssamfunnet. Planen må bygge på de
26 ordninger og rettigheter som finnes for å sikre arbeidstakeres rettigheter ved omstilling i
27 dag. Dette må gå hånd i hånd med industrisatsing som skaper arbeidsplasser. Dersom Norge
28 ikke har svar på hvordan klimautfordringene skal møtes, frykter FLT at klimaavtalene tvinger
29 frem løsninger for industrien som er lite gjennomtenkt og lite fremtidsrettet.

30 Produkter, materialer og ressurser må bli brukt så lenge som mulig, med minst mulig avfall.
31 Dette gjelder på mange områder, fra plast til skip og installasjoner. FLT mener at gjenvinning
32 kan bidra til arbeidsplasser, verdiskapning og reduserte klimagassutslipp, og støtter politikk
33 som bidrar til dette. For eksempel er det igangsatt ett pilotprosjekt for resirkulering av
34 batterier fra transport¹. Virkemiddelapparatet må støtte oppunder en slik utvikling.

35 Olje, gass og velferd

36 Selv om utgangspunktet er godt, blir Norge på noen områder svært hardt rammet av
37 kravene til endring i industrien. Som eksempel på utfordringene kan nevnes petroleums- og
38 leverandørindustrien. Det er over 200 000 direkte eller indirekte sysselsatte i

¹ <https://www.hydro.com/no-NO/media/news/2021/hydrovolt-has-started-to-construct-world-leading-battery-recycling-plant-in-norway/>

39 petroleumssektoren i Norge². Det er et gap mellom den kompetansen og arbeidskraften
40 disse besitter, og fremtidens industriarbeidsplasser. Dette gapet må tettes. Sysselsettingen i
41 denne sektoren kommer til å gå ned. Det samme vil skatteinntektene som landet er
42 avhengig av for velferd og vekst. Det gapet som oppstår mellom velferd og sysselsetting er
43 ennå ikke planlagt for, og Norge ligger litt etter i tid for å få tatt de riktige beslutningene for
44 å møte dette

45 FLT mener at det i diskusjonen om oljenæringen, legges for lite vekt på den kompetansen de
46 som arbeider i olje- og gassnæringen har. Det legges også for lite vekt på betydningen de
47 ansatte har for verdiskapingen i Norge. Det er denne kompetansen som danner grunnlaget
48 for utvikling av, og økt satsing på fornybar energi og ny industri. FLT vil at det legges til rette
49 for et stabilt aktivitetsnivå på norsk sokkel, med økt innslag av nye næringer som
50 karbonfangst og -lagring, hydrogen, havvind, havbruk og mineralutvinning. FLT vil utvikle og
51 ikke avvikle sektoren.

52 Elektrifisering av produksjonsanleggene på sokkelen dreier seg om å redusere utslippene av
53 CO₂ til atmosfæren. FLT er bekymret for at en elektrifisering av sokkelen basert på energi fra
54 land, vil føre til høyere strømpriser. Økt kraftpris vil gjøre nye industriprosjekter mindre
55 lønnsomme og ramme fastlandsindustrien. FLT vil prioritere å bruke fornybar energi til nye
56 klimavennlige industriprosjekter på fastlands-Norge, og vi støtter en utvikling hvor
57 elektrifisering av sokkelen skjer ved bruk av hydrogen og kraft fra havvind

58 Forvaltningen av inntektene fra Norges olje- og gassressurser skjer gjennom Statens
59 pensjonsfond utland – oljefondet. Tanken er at formuen kommer både dagens og fremtidige
60 generasjoner til gode. Det er viktig at avkastningen av oljefondet ikke går til kortsiktig
61 forbruk, men til langsiktige investeringer som fører til verdiskaping.

62 Den aktive industripolitikken må starte nå. Det må sannsynliggjøres hvordan arbeid til alle
63 skal sikres i en ny tid.

64 FLT vil medvirke til:

- 65 • at det utarbeides et veikart for omstilling av olje- og gasssektoren som ivaretar målet
- 66 om arbeid til alle.
- 67 • at det utarbeides et tilsvarende veikart for den øvrige industrien.
- 68 • ett mål om at eksporten utenom olje og gass skal øke med 50 prosent innen 2030

69 Nye næringer

70 Hver tiende arbeidsplass som skapes i Norge er ny av året, samtidig som nesten like mange
71 legges ned. Det er en dynamikk i industrien, som gjør det mulig å satse på nye næringer.
72 SINTEF har sett på en rekke områder hvor det kan være grunnlag for nye næringer:
73 farmasøytisk industri, bruk av helsedata, bruk av biologiske råvarer, havbruk på andre
74 områder enn fisk, produksjon og bruk av hydrogen, opprettelse av industri for produksjon av

² [Arbeidsplasser i petroleumsnæringen - Norskpetroleum.no](https://www.norskpetroleum.no)

75 batterier, å satse på autonom shipping, samt utvinning av mineraler for å nevne noen av
76 mulighetene³.

77 Karbonfangst og lagring (CCS) er en teknologi hvor en fanger CO2 utslippene og forhindrer
78 det gå i å ut i atmosfæren. Deretter lagres gassen under bakken. Dette er en teknologi som
79 kan redusere utslippene fra industrivirksomhet basert på forurensende kraft, og holde CO2
80 borte fra atmosfæren. For FLT er det viktig at prosjekter innen fangst, lagring og bruk av
81 karbon fortsetter, og at det bygges opp et hjemmemarked samtidig som teknologien
82 eksporteres.

83 Hydrogen kan fremstilles og brukes helt uten utslipp av CO2. Denne energibæreren kan altså
84 bidra til å skape verdier og å redusere utslipp. Det krever at hydrogen produseres
85 utslippsfritt som ved elektrolyse ved vann med ren kraft (grønt hydrogen), eller fra naturgass
86 med CO2 håndtering (blått hydrogen). Det må arbeides for kostnadseffektive måter å
87 utvinne hydrogen på. FLT vil ha et statlig hydrogenselskap og gode støtteordninger for å
88 sikre utbyggingen av hydrogen.

89 Utbygging av havvind kan komme til å bli en global industri. Utbygging i Nordsjøen er viktig
90 for norsk industri, og for reduksjon av CO2 utslippene og tilgangen til energi i Europa. For
91 leverandørindustrien kan det bety mange arbeidsplasser. FLT ønsker at arbeidet med
92 utvikling av havvind intensiveres. Rammebetingelsene må på plass. Det må sikres utbygging
93 som grunnlag for å utvikle en leverandørindustri i Norge. Hvem som skal få tilgang til
94 energien og hvordan nettstrukturen skal være må avklares. Det samme må ilandføringen
95 som vil ha stor betydning for verdiskapingen. FLT mener at det ikke skal være private
96 kraftkabler ut av Norge, og at alle utenlandskabler skal eies og driftes av Statnett. Arbeidet
97 med nettstruktur må gå parallelt med utbyggingen av havvind. Det må være en balanse
98 mellom eksisterende næringer og utbygging av vindmøller.

99 Når bedrifter og næringer får lov til å bruke fellesskapets ressurser, som havareal, skal det
100 beskattes. Det er fellesskapets eiendom som benyttes, derfor skal fellesskapet også få sin del
101 av inntekten. Skattleggingen må være i forhold til kostnadene for industrien. Det må være en
102 balanse. FLT ønsker dette prinsippet vedtatt.

103 Et annet vekstområde er vindkraft på land. FLT mener at det er viktig at lokale hensyn tas når
104 det gjelder utbygging av vindkraft på land, og at de lokale miljøene må høres. Deler av
105 inntekten fra vindkraft bør komme lokalsamfunnet til gode. Her må det også finnes en
106 balanse.

107 Det vil være stor etterspørsel etter batteriteknologi i kjølvannet av elektrifiseringen. I tillegg
108 til bilbatterier er det også behov for batterier i skipsfarten, i solcelleparker, i maskiner og
109 annet utstyr. Flere batterifabrikker er under planlegging og bygging allerede. Det er startet
110 opp andre prosjekter som gir grobunn for ny industri.

111 I et elektrifisert samfunn, er mineraler viktig. Det er usikkert hva som er mineraltilgangen på
112 havbunnen og på land i Norge. Kartleggingen av hva landet sitter på av ressurser har startet.
113 Dette arbeidet må intensiveres. Allerede nå bør det gjøres et prinsippvedtak om hvordan

³ [rapport-nye-muligheter-for-verdiskaping-i-norge.pdf \(sintef.no\)](#)

114 eierskapet til mineralressursene skal være, og hvordan de skal utnytted kommersielt. Det må
115 opprettes et statlig mineralselskap som skal ha som oppgave å forvalte de store verdier som
116 finnes på norsk territorium.

117 FLT vil medvirke til:

- 118 • at det satses på ny industri, og føres en aktiv industripolitikk
- 119 • at staten har en sentral eierrolle i de nye fornybarformene
- 120 • at tilgang på fellesressursene beskattes balansert

121 Energi

122 Norges tilgang på elektrisk kraft og naturressurser har vært en forutsetning for fremveksten
123 av all industri i Norge.⁴ Særlig har tilgangen til rimelig kraft vært viktig for
124 aluminiumsindustrien, ferrolegeringsindustrien, treforedling og kjemisk industri. Det å sikre
125 industrien rimelig fornybar energi må fortsatt være en hovedoppgave. Krafttilgangen må
126 sikres og økes gjennom ny industri for havvind, hydrogen og utvikling av strømnettet.

127 Tapet i det norske strømnettet, fra kraftstasjon til forbruker, utgjør opp mot 10 prosent av
128 produsert energimengde⁵. Det må investeres i strømnettet. FLT mener man skal søke å
129 unngå store naturinngrep i forbindelse med utbygging av kraftnettet, men vil være tydelige
130 på at det er behov for en utbygging. Andre grep må også tas for å sikre industrien nok kraft,
131 som å få ned tiden på konsesjonsbehandling.

132 Det er ikke nok kraft til å dekke fremtidens behov. Når ny næring som benytter mye energi
133 skal etableres, må ringvirkningene av den nye næringen hensyntas. Det er finnes næringer
134 som er kraftkrevende, og som bidrar lite til verdiskaping og sysselsetting. FLT er bekymret
135 over at det igangsettes store nye energikrevende prosjekter, uten at totalbildet om hva det
136 er behov for av energi vurderes nasjonalt og lokalt.

137 FLT ønsker en prioriteringsrekkefølge for bruk av energi. Rangeringen skal være etter
138 bidraget til arbeidsplasser og verdiskaping.

139 For noen år siden ble den siste av fire norske atomreaktorer stengt. Kjernekraftspørsmålet
140 ble skrinlagt av Stortinget i 1975, og har siden den gang vært et ikke-tema. Situasjonen gjør
141 imidlertid at spørsmålet om kjernekraft igjen kan bli aktuelt. Den negative siden ved
142 kjernekraft, er faren for ulykker, prisen ved bygging og det farlige avfallet fra produksjonen.
143 Det positive er at kjernekraft krever lite areal, det er rimelig å produsere kraften, og
144 kjernekraft slipper hverken ut drivhusgasser eller bidrar til annen luftforurensing.

145 FLT vil medvirke til:

- 146 • alt relevant lovverk må slå fast at det er fellesskapet som eier energiresursene.
- 147 • at det føres en aktiv energipolitikk som sikrer industrien nok fornybar kraft
- 148 • kraftnettet må utbedres

⁵ [nettap – Store norske leksikon \(snl.no\)](https://snl.no/nettap)

- 149 • at overordnende beslutninger om utbygging og utvikling av energi tas av
150 Stortinget og drøftes grundig, ikke bare kun i kommersielle hensikter

151 Omstilling i eksisterende industri.

152 Norske eksportprodukter er i stor grad råvarer og halvfabrikater. Ifølge tall fra SSB⁶ øker
153 eksporten av olje og fisk. Altså råvarer som hentes rett ut uten videre foredling. Samtidig
154 produserer fastlandet stadig mindre varer som kan eksporteres, og det importeres stadig
155 mer. Spørsmålet er hvordan verdiskapingen kan økes og utslipp reduseres ved ytterligere
156 bearbeiding av varene før de blir eksportert.

157 Støtte til forskning og utvikling, og resten av virkemiddelapparatet, er av uvurderlig
158 betydning for industrien. FoU er avgjørende for å sikre innovasjon, teknologiutvikling og
159 konkurransekraft. Næringsrettet FoU må støttes. Dette fordi det er mange små og
160 mellomstore bedrifter i Norge, som ikke har mulighet til å satse på FoU uten støtte.

161 Det er for eksempel en mangel i virkemiddelapparatet for faste støtteordninger for
162 testmodeller og piloter som kan bidra til utvikling i industrien. Dette gjelder særlig for
163 innovasjoner som er nær kommersialisering. I forlengelsen av dette foregår det en annen
164 omstilling av industrien enn elektrifisering og klimaomstilling. Industri 4.0 er et begrep som
165 brukes om en fjerde industriell revolusjon. Dette er en utvikling der blant annet internett
166 smelter sammen med produksjon og produkter. Det kan være fysiske sensorer, analyse av
167 enorme datamengder, eller selvlærende datasystemer. Virkemiddelapparatet må bidra til
168 omstillingen som denne utviklingen vil føre med seg.

169 Mange av industribedriftene foretar store investeringer i produksjonsutstyr, og har høy grad
170 av forurensing, men kan ikke omstilles raskt. Dette fordi produksjonsmateriellet har lang
171 levetid. En løsning på dette kan være å innføre raskere avskrivning for produksjonsmaterieil.
172 Et annet virkemiddel er å styrke støtteordninger for utskiftning av utstyr. Dette må sees opp
173 mot hvor mye som slippes ut ved produksjon av nytt materieil for industrien.

174 Det kommer nye krav om at produkter er designet og produsert slik at de kan brukes lengre,
175 og at de kan resirkuleres. For FLT er det viktig at slike krav følges av virkemidler som gjør
176 omstilling mulig.

177 FLT vil medvirke til:

- 178 • en gjennomgang av virkemiddelapparatet for blant annet å sikre støtte til
- 179 pilotprosjekter
- 180 • økt satsing på FoU
- 181 • raskere avskrivning av produksjonsmaterieil

182 En del av den globale markeds plass

183 Norsk industri er i stor grad en del av den globale markeds plassen. Det fører med seg
184 konkurranse, press på arbeidstakers rettigheter, ujevn fordeling og forflytting av mennesker
185 og maskiner. Lønnsnivået og konkurransesituasjonen for varer, fører til at en del

⁶ <https://www.ssb.no/utenriksokonomi/artikler-og-publikasjoner/fiskeeksporten-passerte-100-milliarder-kroner-i-2019>

186 industriere flytter produksjonen til lavkostland og benytter de ansattes kompetanse i
187 Norge for slutføring og kvalitetskontroll. Andre selger seg helt ut, eller flytter hele bedriften
188 ut, slik at produksjonen foregår i andre land.

189 Norge skal ikke konkurrere med lav lønn og dårlige arbeidstakerrettigheter. Dette ligger godt
190 forankret i FLT sitt verdisyn. Norges konkurransefortrinn er utdanningsnivået, spesialisering
191 og den teknologiske kompetansen. Lønnsnivået for arbeidstakere som har kompetanse er
192 også et konkurransefortrinn.

193 Mye av industrien har endret seg til å være mindre arbeidskraftkrevende. Dette på grunn av
194 at arbeidsplasser blir automatisert og digitalisert. Det har ført til at noe industri har flyttet
195 hjem, men dette er ikke en hovedtrend.

196 I tillegg til utflytting av oppgaver eller hele bedrifter, er utenlands eierskap blitt vanlig i norsk
197 industri. At store konserner og fond tar over eierskapet, påvirker hverdagen til svært mange
198 som arbeider i industrien. Dette vises i utøvelse av eierskapet, topplederlønninger, press på
199 arbeidstakers rettigheter og av manglende medbestemmelsen til de ansatte⁷. Særlig i
200 dårligere tider ofres ofte arbeidstakernes rettigheter. Slike angrep på den norske modellen
201 vil FLT jobbe mot.

202 I 2020 eksporterte Norge varer og tjenester for 1100 milliarder kroner, tilsvarende en drøy
203 tredel av samlet verdiskaping. For at varer og tjenestene skal være konkurransedyktige, må
204 det være like spilleregler for industrien. Norge har en rekke avtaler med handelspartnere for
205 å sikre dette: WTO-avtalen, EØS-avtalen, frihandelsavtaler sammen med EFTA landene samt
206 egne direkte frihandelsavtaler.

207 Norge må komme tidlig inn i forhandlinger internasjonalt for å få gjennomslag for egne
208 interesser i denne typen avtaler. Norske myndigheter må følge med på og søke å endre
209 politikk som kan hindre markedsadgang for produkter produsert i Norge eller som kan
210 svekke konkurranseevnen. Når det gjelder EØS-avtalen støtter FLT denne, men
211 handlingsrommet i avtalen må benyttes.

212 Det er en økende etterspørsel i markedet etter dokumentasjon på hvor store utslipp som er
213 knyttet til produkter og produksjon. Etterspørselen etter klimavennlige produkter kan øke i
214 takt med satsingen på klima. Dette krever gode dokumentasjonsordninger og bruk av
215 prismekanismer som sikrer et konkurransefortrinn for produkter med lavt karbonavtrykk.

216 Noen land konkurrerer ved å ha lavt skattenivå. Norge bør være pådriver mot
217 skatteparadiser gjennom å kreve en egen FN-konvensjon om skatt. Mange globale selskaper
218 unndrar seg skatt. FLT mener det skal jobbes for en enhetlig skattlegging av globale
219 selskaper. Selskapene skal betale skatt der verdiene skapes.

220 Forsvarsindustrien i Norge kan vise til en lang rekke høyteknologiske og internasjonalt
221 konkurransedyktige produkter. Dette hadde ikke vært mulig uten det tette samarbeidet
222 mellom brukermiljøene i Forsvaret, norsk forsvarsindustri og Forsvarets forskningsinstitutt
223 (FFI). Det er viktig å videreutvikle forsvarsindustrien og sikre sikkerheten for Norge.

⁷ [Last ned rapporten: Styring, ledelse og tillit - Medbestemmelsesbarometeret 2020 - Medbestemmelsesbarometeret \(oslomet.no\)](https://www.oslomet.no/medbestemmelsesbarometeret-2020)

224 Gjenkjøpsavtalene gikk ut på at utenlandske leverandører inngikk avtale om industrielt
225 samarbeid når forsvaret kjøpte materiell fra utlandet. FLT ønsker slike gjenkjøpsregimer.

226 FLT vil medvirke til at:

- 227 • Norge støtter EØS avtalen, men at handlingsrommet benyttes
- 228 • internasjonal fagbevegelse styrkes
- 229 • at lavt karbonavtrykk blir et konkurransefortrinn i internasjonal handel

230 Offentlige anskaffelser

231 Hvert år kjøper det offentlige inn varer og tjenester for over 600 milliarder kroner. Da er
232 kravene som stilles til innkjøpene viktig. Regelverket om offentlige anskaffelser bestemmer
233 hvordan kjøpene skal gjennomføres. Regelverket skal gi rettigheter og plikter til leverandører
234 og det offentlige. FLT vil medvirke til at det offentlige tar hensyn til de lønns- og arbeidsvilkår
235 og HMS-regler som gjelder.

236 Det må på plass et regelverk for bedre offentlige anskaffelser tilpasset nye klimakrav. I
237 regelverket må det kreves fast angitt stillingsbrøk, andel fast ansatte, krav til kompetanse,
238 begrensning av antall underleverandører, lønn mellom oppdrag og god oversikt samt
239 kontroll med at kravene følges⁸. Kravene vil gi tryggere ansettelsesforhold, sikrer
240 arbeidstaker en faktisk og reell lønn å leve av, og en tryggere arbeidsplass for alle.

241 Et eksempel er å innføre krav til nullutslippsbyggeplasser. En fjerdedel av de globale
242 klimagassutslippene kommer fra bygg- og anleggsvirksomhet. Fremtidens bygg og anlegg må
243 være basert på nullutslippsløsninger og byggematerialer produsert med lave
244 klimagassutslipp. Det bør bli krav om fossilfrie bygge- og anleggsplasser i alle nye
245 reguleringer. Norsk industri må få mulighet til å utvikle spesialiserte produkter og møte høye
246 standarder.

247 FLT vil medvirke til at

- 248 • det blir utarbeidet et nytt regelverk for offentlige innkjøp, som styrker industrien
249 og sikrer arbeidstakerrettigheter.
- 250 • det offentlige bidrar til å utvikle et marked for energigjerrige produkter

251 Fagforeningen og funksjonærens rolle

252 I utviklingen av industrien i Norge har fagbevegelsens innsats vært udiskutabel. Ikke bare har
253 det vært kjempet frem gjennom gode lønns- og arbeidsvilkår, men det er kjempet gjennom
254 en medbestemmelse som gjør at det er mye mindre friksjon i industrien i Norge enn i mange
255 andre land. I stedet for konflikt, kan ledelsen og medarbeiderne samarbeide om løsninger.
256 Det er kort vei fra ide til beslutning, og de som er nærmest problemstillingene har ofte
257 mandat til å løse dem. Medbestemmelsesbarometeret viser at de ansatte også opplever at
258 medbestemmelse fører til økt produktivitet.

259 Fagbevegelsen spiller en avgjørende rolle i endringsprosesser som følge av ny teknologi og
260 endrede konkurranseforhold. I det grønne skiftet er funksjonærens rolle og kompetanse

⁸ [Webklar-Fra-Skiensmodell-til-Oslomodel-for-hele-landet.pdf \(tankesmienagenda.no\)](https://www.tankesmienagenda.no/webklar-fra-skiensmodell-til-oslomodel-for-hele-landet.pdf)

261 nøkkelen. Funksjonærene og tillitsvalgte i FLT er kulturbærere i slike prosesser og kan påse
262 at de riktige problemstillingene blir drøftet. De har en unik rolle i både å være opptatt av den
263 enkelte og dens oppgaver, men også av gruppen som fellesskap. De kan bringe nødvendig
264 informasjon til andre ansatte og til ledelsen.

265 Mange bedrifter har tatt feil valg ved å outsource. Ledelsen kan velge enkle kortsiktige
266 løsninger på utfordringer de står overfor. I outscouringsprosesser stiller ofte fagbevegelsen
267 viktige spørsmål.

268 Formålet med arbeidsmiljøloven er blant annet å sikre trygge ansettelsesforhold.
269 Hovedregelen er derfor at arbeidstakere skal ansettes fast. Flere arbeidsgivere forsøker
270 likevel å omgå lovens stillingsvern ved å inngå ulovlige midlertidige tilsetninger eller bruke
271 ulovlig innleie. Det er viktig at tilsynet er tilstrekkelig. Brudd på regelverket må få
272 konsekvenser. Dersom brudd på regelverket ikke får konsekvenser, gis de useriøse aktørene
273 fritt leide. Det må sikres at de som er ansatt i et bemanningsselskap, har trygge, faste og
274 hele stillinger. Den offentlige arbeidsformidlingen må styrkes, og den kollektive
275 søksmålsretten må sikres.

276 Trepertssamarbeidet er et samarbeid mellom regjeringen og partene i arbeidslivet.
277 Samarbeidet har sikret Norge en konkurransedyktig økonomi og en bærekraftig lønnsvekst.
278 FLT er en forkjemper for dette samarbeidet Samarbeide mellom ledere, tillitsvalgte og
279 ansatte er på et høyt nivå i norske bedrifter. Det bidrar til effektiv produksjon, godt
280 arbeidsmiljø og høy konkurransevne. Men dette samarbeidet utfordres av andre modeller.
281 Andre organisasjonsformer er bygget på overvåking og kontroll og mindre mulighet til å
282 styre sin egen arbeidshverdag. FLT synes det er viktig at det utøves lederskap i tråd med
283 trepartssamarbeidet og den nordiske modellen.

284 FLT vil medvirke til:

- 285 • at ved outsourcing skal de ansatte høres
- 286 • gode lønnsvilkår som er basert på forhold funksjonæren faktisk kan påvirke.
- 287 • individuell lønnsfastsettelse
- 288 • at arbeidet mot ulovlig innleie styrkes
- 289 • å bevare og utvikle trepartssamarbeidet

290

291 [Kompetanse og arbeidstakere i industrien for fremtiden](#)

292 Utdanningssystemet møter ikke fremtidens utfordringer. Det er om lag 300 000 studenter i
293 universitets- og høgskolesektoren. Høgskolene er blitt sammenslått, sentralisert og basert på
294 forskning. Det er nå bare 27.000 studenter i fagskolene. Det yrkesrettede løpet må styrkes
295 og bygges opp. Fagskolene kan tilby utdanninger over hele landet, respondere raskt på
296 arbeidslivets behov for nye utdannelser, og har særlig mange i de retningene som tilbyr
297 helsefagarbeidere og industriarbeidere, akkurat det landet trenger. FLT vil ha 100 000 flere
298 studieplasser i fagskolene og høyere yrkesrettede utdanninger Dette er også i tråd med
299 Meld. St. 9 (2016-2017) «Fagfolk for fremtiden» hvor det står:

300 *Regjeringen mener at norsk arbeids- og samfunnsliv har behov for flere*
301 *fagskoleutdannede, og at veksten i utdanningssystemet fremover bør komme i*
302 *fagskoleutdanningen fremfor i universitets- og høyskoleutdanningen. [...] I fremtiden*
303 *bør en større andel av studentene studere innenfor fagskolesektoren. (Meld. St. 9*
304 *(2016-17) Fagfolk for fremtiden, s. 51).*

305 Påbygg på utdanningen skal være mulig for de som ønsker det. Det er viktig å få til en sømløs
306 overgang fra høyere yrkesfaglig utdanning til høyere akademisk utdanning. Studiepoeng fra
307 teknisk fagskole må kunne konverteres til vanlige studiepoeng. Alt dette er realistisk.
308 Fagskolene er delvis støttet av fylkeskommunene, det er ulik satsing på skolene, og
309 finansieringen er uforutsigbar. Tilbudene er ikke fullfinansiert. Fagskolene må få en trygg og
310 forutsigbar finansiering som dekker det reelle kostnadsnivået, samt legge til rette for videre
311 utvikling.

312 FLT vil medvirke til:

- 313 • en reform av fagskole, høgskole og universitetssystemet som ser systemet i en helhet
- 314 • fagskolene må få en trygg og forutsigbar statlig finansiering
- 315 • at nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk endres slik at høyere yrkesfaglig utdanning skal
- 316 kunne innplasseres på nivå 6, 7 og 8
- 317 • 100 000 fagskoleplasser gjennom en forpliktende opptrappingsplan
- 318 • gratisprinsippet bør gjelde for fagskolesektoren på lik linje med universitets- og
- 319 høyskolesektoren